

จุมพล อภิสุข

ประสบการณ์ จาก ชีวิตจริงในอเมริกา

อีฟว์: เด็กสาวที่เซื่องซึม

การสอนที่นี่ ครูต้องเก็บห้องเอง เราทั้งสองจึงง่วนอยู่กับการคัดเลือกผลงานของเด็กๆ ที่ทำเสร็จสมบูรณ์ ที่เป็นงานปั้นดินน้ำมันหรือกระดาษปั้น เราก็นำไปเรียงไว้บนหิ้ง ที่เป็นภาพวาดก็เอาไปติดไว้ที่ข้างฝา

ผมจำได้ดีเมื่อครั้งเป็นครูในเมืองไทย และถูกห้ามไม่ให้เอางานเด็ก ๆ ไปติดข้างฝา เพราะจะทำให้เปราะเปื้อน ซึ่งผมเองก็ยังไม่เข้าใจอยู่จนบัดนี้ ไม่ทราบว่าคุณครูแบบนี่ยังคงอยู่ในประเทศไทยเราอีกหรือไม่ เพราะเรื่องราวที่มันผ่านมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว

ผมเล่าเรื่องนี้ให้โจแอนฟัง เธอได้แต่

ส่ายหัว ก้มหน้าก้มตาเก็บงานเด็ก ๆ ต่อไป แต่สักครูหนึ่งเธอก็เอ่ยขึ้น

“พอน...เรื่องที่เราเล่าเมื่อตะกี้ ในอเมริกามันยังหลงเหลืออยู่ในบ้านบางบ้านที่พ่อแม่ไม่ใช่คนหัวใหม่ ฉันจะให้เธอดูรายงานของอีฟว์ ที่เราทำวิจัยกันไว้เมื่อตอนที่แล้ว เธอจำอีฟว์ได้ไหม คนผอม ๆ เงียบ ๆ ทำงานเรียบร้อยมาก”

“ใช่ ๆ ฉันนี่ก็ออกแล้ว คนที่ฉันบอกว่าจะดูรูปยังกะทำเลขคณิต ใช่ไหม”

เธอหัวเราะออกมาก๊ากใหญ่ แล้วพาผมเดินไปที่โต๊ะทำงานของเธอ ที่กันเอาไว้ใน ส่วนหนึ่งของห้องเรียนนั่นเอง เธอเปิดตู้เก็บเอกสารออกแล้วยื่นรายงานปีกบาง ๆ ให้ผมปีกหนึ่ง

“...อีฟว์ แคโรไลน์ ที่อยู่... อายุ ๑๔ ปี เป็นบุตรคนที่สอง ผู้หญิงคนเดียวในครอบครัวลูกสามคน และมีคุณย่าอยู่ด้วย เรียนหนังสืออยู่โรงเรียน...ชั้นที่ ๖ ซ้ำกว่าปกติไป ๒ ปี ระดับการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ความสนใจพิเศษไม่มี สามารถทำงานตามคำสั่งได้ แต่ทำได้ไม่ตีระดับการตัดสินใจต่ำ จากรายงานของทางโรงเรียน สงสัยว่าจะมีสุขภาพไม่ดี ความร่วมมือจากครอบครัวต่อโรงเรียนต่ำ สาเหตุเนื่องมาจากเชื่อในจารีตประเพณีดั้งเดิมมากเกินไป...”

อีฟว์ แคโรไลน์ เป็นเด็กสาวที่ความเซื่องซึมครอบงำความมีชีวิตชีวา เธอเป็นเด็กที่เชื่อฟังคำสั่งอย่างร้ายกาจ ผมอ่านคำรายงานผลสำรวจของโจแอนด้วยความสนใจอย่างยิ่ง มันเป็นเรื่องที่ไม่น่าเชื่อเลยว่า ความเรียบร้อยราวผ้าพับไว้ของอีฟว์นั้นได้กลายเป็นปัญหาไปได้ ผมไม่เคยคิดมาก่อนจริง ๆ

ฟ้าใส แต่ใจขุ่น

“โจแอน ผมไม่เคยคิดเลยว่า คนอย่างอีฟว์ เป็นคนที่เราจะต้องแก้ไขช่วยเหลือ” ผมเอ่ยกับโจแอนในขณะที่เราเดินออกมาจากโรงเรียนด้วยกันในบ่ายวันนั้น

“อีฟว์ดีขึ้นมากในทอมนี้” โจแอนพูด

โดยที่ไม่ได้เจยหน้าขึ้นมา ดวงตาของเธอ
จ้องมองฝ่าเท้าของเธออย่างระมัดระวัง
มันเป็นมาที่เครื่องขริมของเธอ

“สิ่งที่เราจะต้องติดตามต่อไปคือ ทำให้
ผู้ใหญ่ในบ้านเขา ยอมรับให้อีฟว์ได้ตัดสินใจให้ตัวเธอเองบ้าง”

นับว่าเป็นเรื่องยากที่สุด ที่จะทำให้
ผู้ใหญ่หัวโบราณ ยอมรับความคิดอ่านของ
เด็ก ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับผู้ใหญ่ที่
ยึดถือจารีตประเพณีอย่างไม่สั่นคลอน
จารีตประเพณี เป็นกฎเกณฑ์อย่าง
หนึ่งของสังคม เช่นเดียวกับกฎหมายที่ใช้
เป็นกฎเกณฑ์ของสังคมในทุกวันนี้ แต่
สิ่งที่เป็กฎเกณฑ์นั้นมันมักจะต่างกับสังคม
ตรงที่สิ่งแรกเป็นสิ่งที่ไร้ชีวิต อีกสิ่ง
หนึ่งเป็นสิ่งที่มีชีวิต

ผมรู้สึกขอบคุณใจแอน ที่ได้ช่วยชี้
ให้ผมเห็นถึงอีกสิ่งหนึ่งที่จุดรั้งสังคม
ไว้ มันน่าเสียดายนัก ที่สิ่งมีชีวิตแบบ
คนเรา ไม่อาจที่จะสลัดทิ้งความยึดถือใน
สิ่งที่ไร้ชีวิต

ในอีกทางหนึ่งผมก็เกิดความคิดขึ้นมา
ว่า กฎเกณฑ์ของสังคมน่าจะต้องเปลี่ยน
แปรไปตามยุคสมัยของสังคม ความไม่
เหมาะสมหลาย ๆ อย่างในสมัยหนึ่ง น่าจะ
ได้รับการลบล้างไปได้ในอีกสมัยหนึ่ง
และกฎเกณฑ์สำหรับบังคับความไม่
เหมาะสมก็จำเป็นที่จะต้องตราขึ้นมา
ใหม่

“ใช่ สิ่งที่คุณว่ามา ผู้ใหญ่หลายคน
รับรู้ได้ แต่ปฏิบัติได้ยาก” ใจแอนกล่าวใน
ตอนหนึ่งของการสนทนาบนทางเท้าของเรา

“คนเราบางครั้งมันก็เหมือนอะไรที่โง่
เงา ไร้สมอง ฉันว่าคงต้องใช้เวลาอีก
นาน กว่าคนในโลกจะสามารถเข้าใจซึ่ง
กันและกันได้ รวมทั้งเข้าใจตัวเองด้วย”

อากาศบ่ายวันนี้ ต่างกับตอนเช้าอย่าง
สิ้นเชิง ท้องฟ้าใสสว่าง รวากับว่าไม่เคย
มืดมัวมาเลยกระนั้น ถ้าเป็นเวลาอื่น ผมคง
จะรู้สึกชื่นชมกับมันมาก แต่เวลานี้ ผม
มีความรู้สึกว่ามีก้อนหนัก ๆ มาทับบ่าผม
ไว้ และมันทำให้ผมรู้สึกไม่มีความเบิกบาน
เลย

“นี่มันเป็นเพียงวันแรกของคุณ ที่นี่ ฉัน
ชินกับมันเสียแล้ว ต่อไปความโศกเศร้า
ของคุณก็คงจะกลายเป็นความรู้สึกที่
อยากจะทำอะไรไปเอง”

“แล้วคุณเริ่มแก้ปัญหาอีฟว์ อย่างไร
บ้างแล้ว” ผมไม่ยอมให้เธอเปลี่ยนเรื่อง

“สำหรับเธอคนนี้ เรายังไม่ได้ทำอะไร
แต่ในระหว่างที่โรงเรียนหยุด อีฟว์ก็
ได้มาเข้าโปรแกรมทุกวัน ฉันก็พยายาม
เข้าสนิทสนมกับเธอ ขอไปที่ยวบ้าน และ
ในที่สุดก็ได้ไป คุณเชื่อไหมว่า ครอบครัว
ของเธอนับว่าเป็นครอบครัวที่อบอุ่นมาก ๆ
ทุกคนอยู่กันพร้อมหน้าในเวลาอาหาร
เย็น และทุกคนพูดจาสุภาพมาก ฉันได้ไปกิน
อาหารเย็นที่บ้านเธอเมื่อหนึ่ง ให้ตายซี
พวกเขาอธิษฐานกันด้วย”

เธอเล่าต่อไปถึงวิธีการของเธอ ว่าเธอ
ได้ถือโอกาสพูดคุยกับแม่ของอีฟว์ และ
ถามถึงความไฝฝั่นของเธอที่มีต่ออีฟว์
แน่นอน เธอก็เหมือนแม่ทั่ว ๆ ไป ที่อยาก
ให้อีฟว์ได้เข้าเรียนมหาวิทยาลัย แต่เธอก็
ไม่ได้แนะนำอะไรแก่แม่ของอีฟว์ กลับเล่า
เรื่องของตัวเองให้แม่ของอีฟว์ฟังว่า เธอ
ต้องออกมาต่อสู้กับชีวิตตามลำพัง ตั้งแต่จบ
ชั้นไฮสกูล

“ฉันคิดว่า ชั้นแรกเราคงทำได้แค่นี้ เอา
เหอะน่า อีกสักวันหนึ่งไม่นานนี้ เธอคงมีโอกา
สไปเยี่ยมบ้านใครเข้าบ้างหรอก”
เธอกล่าวในที่สุด

มีอะไรหลายอย่างที่ผมอยากจะทำทันที
ไว้ในที่นี้ ขณะที่ช่องความจำในสมองผม
กำลังรีนไหล แต่ผมจะปล่อยให้มันไหลออก
มาตามใจตนเองนั้นไม่ได้ ผมคงต้องใช้เวลาก
ลับกรอมนั้นอีกสักเล็กน้อย

...อีฟว์ผู้นำสงสาร พ่อแม่เธอรักและ
ทะนุถนอมเธอมาก เขาต้องการให้เธอเป็น
เด็กหญิงที่มีความสุข และไร้ความยากลำบาก
แต่เธอจะต้องเป็นเด็กที่ดีและร่าเริง
สอนง่าย

พวกเขาเตรียมตัวเธอด้วยคัมภีร์ไบ-
เบิล และข่มขู่เธอด้วยซาตาน ชื่นชมเธอ
ด้วยพรของพระเจ้า เธอถูกตัดขาดจาก

เพื่อนร่วมวัย ด้วยเหตุผลที่คนอื่น ๆ ไร้ศีล-
ธรรมและจรรยาที่ดี

พวกเขาไม่ยอมให้เธอทำอะไรได้เอง
แม้แต่การอาบน้ำ เธอเพิ่งจะได้รับอนุญาต
ให้อาบน้ำเองได้เมื่ออายุ ๑๐ ขวบ เธอไม่
เคยทำอะไรที่ผิด เพราะเธอไม่เคยทำอะไร
เอง

ก่อนหน้าที่เธอจะเข้าเรียน แม่ของเธอก็
จะสอนให้เธออ่าน เขียน เพื่อที่เธอจะเป็น
เด็กที่เก่งที่สุดในห้องเรียน และจะได้ออก
ไปปรีบรวงวัลเรียนดีเด่น อย่างภาคภูมิใจ

...อีฟว์ที่นำสงสาร ไม่สามารถทำ
ให้ความฝันของใคร ๆ เป็นจริงได้เลย ระ-
บบการสอนในบ้านของเธอ กับที่โรงเรียน
ต่างกันโดยสิ้นเชิง

ครั้งแล้วครั้งเล่าที่ทางโรงเรียนพยา-
ยामบอกให้พ่อแม่เธอทราบ ว่า อีฟว์ควรจะ
เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนบ้าง แต่
ทางบ้านกลับเห็นว่า โรงเรียนควรจะรีบ
สอนให้อีฟว์อ่านออกเขียนได้ และรู้ประวัติ-
ศาสตร์อเมริกาโดยเร็ว

เมื่อทางโรงเรียนรีบเร่งหนักเข้า อีฟว์ก็
ถูกทางบ้านสั่งหยุดเรียน และคิดจะย้ายเธอ
ไปเสียจากที่นี่

ความขัดแย้งระหว่างบ้านกับโรง-
เรียน ตลอดเวลา ๖ ปีในโรงเรียน ทำให้
เธอไม่ทราบว่าจะวางตัวเธอไว้ ณ จุดใด

เธอไม่กล้ามีเพื่อนตามความเรียกร้อง
ต้องการของวัยและธรรมชาติ เพราะเธอ
กลัวความไม่มีศีลธรรมของเพื่อน ๆ เธอ

เธอไม่ยอมหยุดเรียน แต่เธอก็กลัวว่า
พ่อแม่เธอจะไม่พอใจที่เธอรักโรงเรียน
มากกว่าบ้าน

แม้เธอว่าอย่าง ครูแนะนำเธออีก
อย่าง ทางออกของเธอไม่มีที่ไหนเลย นอก
จากซ่อนเอาไว้ในตัวเธอเอง

นับว่าโชคเข้าข้างเธออยู่บ้าง ที่พ่อแม่
เห็นด้วยที่จะให้เธอมาเรียนศิลปะที่เอมมา
ลิววิส ตามคำแนะนำของทางโรงเรียน

แต่ที่พวกเขาเห็นด้วย เราทราบกันดี
ว่า หาใช่เพราะเหตุผลที่ดีทั้งหลาย

แต่เพราะที่นั่นคือ ที่ของ เอมมา
ลิววิส วีรสตรีของคนดำ นั่นเอง ☒